

TÁPAI LAGZI

Az élet mindennapos megpróbáltatásai sohasem voltak kellemesek. Különösen nem a századfordulónk elején, a kapitalista gazdálkodás idején. »Látástól-vakulásig« dolgozott a szegényparaszt, s a nehéz, sokszor fájdalmas robot hamarosan mély barázdákat szántott a naptól égetett, fagytól cserzett arcokon. A vigasztalan egyforma hétköznapi taposómalmában boldog volt a paraszt, ha sorsát vidámsággal, nótával, vagy tánccal, mesével, vagy mulatsággal vidámbbá tehetette.

Az élet három nagy állomása: a születés, házasság és halál. Mindháromnál igyekszik a magyar paraszt a mindennapi életét vidámabbnak látni, s ha a halál nem is éppen jó alkalom a vigasságra, azért a halotti-tort akkor is megülik.

Ezúttal a tiszamenti kisközségnek, Tápénak lakodalmi szokásaiból néhány érdekesebb eseményt mutatunk be. Tápé Szeged mellett, a szegedi körtöltés tövében települt. Lakói szorgalmas, becsületes, dolgos és színtiszta magyarok. Napi munkájukat ők is »hajnalok-hajnalán« kezdik s késő éjszakára jár már az idő, amikor fáradt testüket pihenőre hajtják. »Az élet itt nem móka és nem talány« írja Juhász Gyula, »A tápai lagzi« című versében.

Valóban a tápéiak, vagy ahogy ők magukat hívják: »tápaiak«, különösen a lakodalom, a »lagzi« alkalmával félreraktak minden bűt és gondot, s nagy vigassággal éltek a másnap. Akár gazdag volt az örömapa, akár szegény, bizony lakodalmat csinált a lányának, fiának. Ráment a tehén, vagy 1 hold föld, vagy pénzt vett fel a »Hitel-bank«-tól, de lakodalmat csinált a javából, ha esetleg utána éveket húzta is a búját.

A házasságkötéssel kapcsolatos szokásanyaguk igen bonyolult szertartás-sorozat, amelyben a szakembernek is nehéz kiismernie magát. Elsősorban bizalmatlan a tápai paraszt az idegennel, s csak a húsból, vérből való előtt mutatják be igazi énüket, valamint szokásanyagukat.

A lakodalmas szokásanyag szertartásszerű megnyilatkozásaiban igen sok a móka, a tréfa és derűt fakasztó mosoly.

Mielőtt egyáltalán lagziról szó lehetne, előbb az szükséges, hogy a fiatalok megismerjék egymást. Tápén pedig hol lehetnek ilyen ismerkedési lehetőségek? Vagy a »vasárnapi játszón«, vagy a bálban, illetőleg a »merigetőn«.

Délelőtt a vasárnapi nagymiséről kijövő lányokat várták meg a legények a templom előtt, hogy a lányok »gangosan« el »defellirozzanak« előttük. Itt megbeszélték a délutáni »vasárnapi játszó«-t. A »merigető« a Tisza folyó partján volt, ahol alkalmas helyen olyan alkalmatosságot készítettek, hogy onnan kényelmesen meríthették a vizet. A báli ismeretség csak természetes volt, olyan, mint bárhol az országban.

Az ismeretség után a fiatalok szívében szerelem fakadt. Szálait egyre fognatták, erősítették s ennek az lett a vége, hogy rövidesen férj-feleségként közös fészket raktak.

Sokszor előfordult olyan eset, amikor a fiatalok nem is ismerték egymást. Helyettük a rokonság idősebb asszonyai boronálták össze a házasulandókat, kit a rang, kit a vagyoni helyzetnek megfelelően. A férfiak ritkábban avatkoztak bele ilyenféle megbeszélésekbe.

Tény, hogy akár a fiatalok maguk, akár mások közvetítésével ismerték meg egymást, egyszer mégis elkövetkezett a *leánykérés* ideje. Mint minden faluban, Tápén is volt »gúgyú«, aki mint »hivatalos személyiség«, a házasságközvetítő szerepét töltötte be. Gúgyú rendszerint a rokonságból került ki, egy-egy idősebb, tapasztaltabb és értelmesebb asszony minden családnál akadt.

A gúgyú feladata nem volt könnyű. Mindenesetre tudnia kellett mi a legény és leány szándéka és akarnak-e házasságot kötni. Legfontosabb tudakolni valója a leány hozományának a pontos számbavétele.

Amikor mindezek a kérdések tisztázódtak, elkövetkezett az *eljegyzés* ideje. Ez az esküvő előtt nyolc nappal történt. Régebben jegykendőt adott a legény és még más ajándékot, ma már jegykendő helyett az aranygyűrű a divatos, körülbelül az 1930-as évek óta. Érdekességként említem meg, hogy a gyűrű mellett az ajándékok között szerepel a jegykendő is, amint azt később látni fogjuk. A menyasszony legjobban a jegykendőnek örül ma is. Az ajándékvitel idején a legény fiütéstvérét kérte meg, vagy ha az nem volt, a legjobb barátját:

»... vasárnap e'gyünné-ē vinni az ajándékot?«

Legközelebbi vasárnap a házasulandó legény — családja közreműködésével — szépen becsomagolta az ajándékot és fivérével, vagy kísérelőjével a lányos házhoz indult. Ott már várták.

Az eladólányt — természetesen — a hozzátartozói minden jótanáccsal adigra ellátták, az édesanyja azonban még egyszer figyelmeztette: (1. sz. dal.)

*»Mer' nem kő'csön kinyér, hogy azt visszaadjuk
Se nem tiszta búza, hogy azt learassuk.
Jó' möggondó'd lányom elejít, utó'jját,
Hogy mive'kötöd be két szömöd világát.«*

De a lány mégis csak nagyon várta a legényt, hiszen »szíveszerinti« volt. Sülttel, főttel készült a nagy eseményre. A legényt kísérelőjével együtt mindjárt beengedték, leültették és a lány megkezdte az ételek-italok felszolgálását. Amikor a bor öntése következett, mindenki feszülten figyelt, hogy a lány kinek a poharába önt először. Ha a vőlegényjelöltnek, mindenki felszabadultan örült, hogy a lány *azt* szereti.

Azután a legény következett. Felkelt az asztaltól, elővette az ajándékot,

*... gyűjjenek ide János bácsi, Ilka néni, oszt
nézzék mög, mit hoztam!«*

Ezután átadta az ajándékot, a legnagyobb csendben, halálos komolysággal. Ilyenkor nem mókáznak, nem tréfálnak, ennek itt helye nincs.

Újabban úgy szokták, hogy a lányt »elgyűrűzik«. A kendőt, egyéb ajándékot pedig az esküvő előtti estén viszik a lányosházhoz.

Az ajándékok között természetesen a jegykendő a legfontosabb. Visznek e mellett még más kendőt is (selyömkendő, zsanér kendő, rúzsás kendő). Soha nem felejtik a piros almát, amelyikbe rozsmaringot szúrnak, s azt meg piros pántlikával kötik át. Több helyen visznek még piros szalagot, cukrot-csokoládét, esetleg szivart-cigarettát, stb.

Amint számbavették otthon az ajándékokat, felsorakozott a menet és nótaszóval indultak a menyasszonyi házhoz: (2. sz. dal.)

...Édősanyám kössön kendőt, selymöt a fejire,
Möjjon el a legszöbb lányhó' a falu végire.
Édősanyám azt a kislányt el szeretném vönni,
Kérdözze mög, akar-é a feleségöm lönni?!

A menet elején egy ügyes legény nemzetiszínü zászlót vitt, amelyre zsanér kendőt (zsanília) kötöttek. A zászlóvivőnek közben táncolnia is kellett, ami viszont nem volt könnyü dolog.

özv. Nagy Mihályné 73 éves.

Parlando

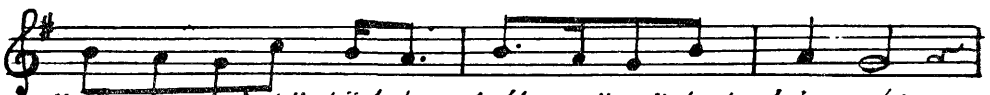
Mé' nem köcsön kinyér, hogy azt vissza - adjuk

Sé nem tiszta búza, hogy azt lè a' - ras-suk

Jó' möggondó'd lányom e-le-jit, u- tó'jját,

Hogy mi-ve^s kö-töd be két szömöd vi-lá-gát

Közben a lányosházhoz érkeztek. Útközben a kíváncsi tápaiak mindenütt kísérték a kendővivőket a kapu elé, a szomszédok tanácsokat is osztogattak a lakodalmas népnek, s így a »szertartásban« csaknem az egész falu népe részt vett.

A kapu elé érve kopogtattak. Odabentről azonnal hangzott a válasz:

»Kik va'ttok, hunnan gyüttök?«

Erre sokféle választ lehetett adni, végül is az érkezők valamelyike bekiáltotta:

»Szerelöm útján gyüttünk!«

Derül erre mindenki, akár kívül-, akár belül van a kapun. De a második kérdés is elhangzik belülről:

»Mikó' van a lúdon a legtöbb tall?«

Erre aztán ismét megindul a találgatás, aztán felhangzik a helyes felelet:

»Mikó' rajta a gúnár!«

Ezt is tudomásul kell venni, mert az igazsághoz tartozik, s ismét nagy kacaj jutalmazza a szellemes feleletet, de a bentiek is csodálkoznak a felelet értelmességén. De a vendégségbe érkezők még mindig kívül vannak a kapun, mert a harmadik kérdésre is választ kell adni:

»Mikó' taná'kozik a kendőrvirág, a búzavirág, mög a szőlővirág?«

Csak akkor nyílik ki a kapu, ha valaki erre is helyesen megfelel:

»A lakodalomba', me' a fehér abrosz a kendőrvirág, a kalács a búzavirág, a szőlővirág mög a bor!«

Kapunyitás után megkezdődött odabenn a móka, a tréfa, szaporodnak a vendégek, csak éppen a vőlegény tűnik el. Keresik a háziak, s helyette behoztak egy nagy kamaszt. A háziak karban kiabálják:

»Nem ez az, nem ez az!«

Erre ezt kiengedték, hoztak helyébe egy vénebbet, bajuszosat. Mire egy veszedelmesen pörgő-nyelvű menyecske a szoba közepére pattant s már mondta is a csúfolódót:

»Vén az uram vén,
Nem szeretöm én.
Kopasz a feje,
Nincs ölég esze.«

Nagy nevetés következett, s ha a következő vőlegény-helyettes még biccentős, sánta is volt, a jókedve tovább fokozódott: »leaprendáltak«, csúfolták az újabbakat. Végül is előkerült az igazi vőlegény, aki ha akárhogy is nézett ki, csak ő lett a kedves, csak neki örültek valahányan.

A kendővívők közé ültették a vőlegényt s megkezdődött a kölcsönös kínálgatás. A vőlegényes házból hozottal a háziakat és viszont. Természetesen ilyenkor is tréfálkoztak, s igyekeztek a másikat »becsapni«, hogy a mulattatás ki ne fogyjon. Gyakori becsapás, hogy céklát szeleteltek fel, amelyet kítúnó konyhaművészettel liszttel, tojással tézstaformában sütöttek meg s azzal kínálgatták a vendégeket. Aki ilyen »tésztába« harapot, azt nagyon kikacagták. Ha valamelyik vendég nem merete kivenni, szájába is nyomták.

Az evés-ivás után következett a tánc. A házbeliek közül valamelyik le-gény felugrott és a vendégkoszorú asszonyai közül valakit a középre húzott.

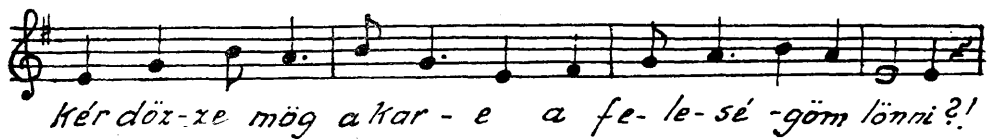
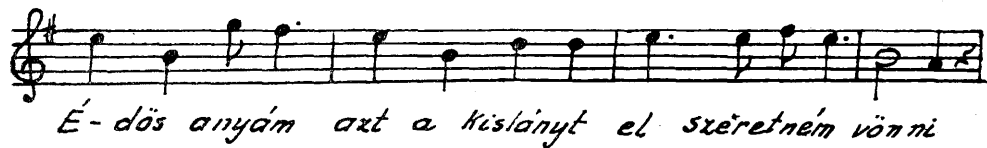
Ilyenkor megint nagy nevetés volt, mert valamelyik tréfacsináló a padok alatt a vendégek lábát egymáshoz kötözte, vagy a szoknyákat bogozta össze. S ahogy a legény a felkért asszonyt a középre húzta, úgy az összesnek menni kellett, mert össze voltak bogozva, láncolva.

Telt az idő, végül is sor került az ajándékok átnyújtására. Megint sok vidámság, kacagás következett, mert a legkisebb tárgyat is száz papírba, dobozba csomagolták, hogy nagynak tűnjék. Mire az ajándék előkerült, a szoba is tele lett papírossal. Nagy sikere volt az örömapának hozott szivar ajándéknak. Ezt is agyoncsomagolták, s legtöbbször nádvirágból »nádbuzogányból«, »pákllyából« készítették. Ha meggyújtották, igen bűdös volt.

Végül is elérkezett a búcsúzkodás ideje. A vendégek sorban megköszönték a szíves vendéglátást, a háziak pedig megkérdezték:

»Vót é valami kifogásó'ni való?«

A sok megnyugtatás és parolázás után útnak indultak s hangos nótaszóval verték fel a falu csendjét.

Másnap, az esküvő napján (délelőtt tartják a polgári esküvőt. Ez mindig a legnagyobb csendben szokott végbemenni. Az egyházi esküvőt délután tartják. Ilyenkor) a vőlegény násznagya kíséretében indul el a templomba. Ott a sekrestyébe tartanak s onnan kilesve figyelik, mikor érkezik a menyasszony. A vőfély egyenesen a »menyasszonyos házhoz« indul, hogy a menyasszonyt elhozza. Indulás előtt rigmust mond, amellyel a menyasszonyt szüleitől, testvéreitől, leány-barátnőitől, rokonaitól, szomszédoktól búcsúztatja:

»Zeng búcsúzó szavam, hullanak könnyeim,
Most tőletek válok, kedves jó szüleim.«

Hosszú sírás-rívás következik ezután, amelynek egyszer csak mégis vége szakadt. A menyasszony fejére feltették a koszorút, s a vőfély diszes zsebkendőt nyújtott a menyasszonynak, s mindketten fogta kendővel indultak a násznép kíséretében a templomba.

A kapuban még egyszer felhangzik a rigmus:

*»Induljunk el tehát az Isten szent nevében,
Hogy az úton velünk legyen az Isten.
Dicsértessék a Jézus Krisztus. Mindörökké, Ammen!«*

Amikor a menyasszony a vőfélyel a templomajtóhoz érkezett, akkor indul a vőlegény is a sekrestyéből a templom oltára elé, a szentélyben találkoznak.

Esküvő után elindult a menet a lakodalmas házhoz. Egymás után csendült fel a nóta, majd a zenekar, a lakodalmi rigmus, vagy rikkantó. Menetközben ilyeneket kiáltanak:

*Aranybárány, arany kos,
Menyasszonyunk aranyos ..... ijjujjujjuju!*

*Aki miránk báméskodik,
..... alá kívánczik ..... ijjujjujjuju!*

*Aki eztet irigyli,
Keze, lába törjön ki ..... ijjujjujjuju!*

*Ez az utca kanyarodik,
A vőlegény szomorodik ..... ijjujjujjuju!*

*Ez az utca jaj de sáros,
A mönyasszony jaj de csinos ..... ijjujjujjuju stb.*

Rikkantók közben ezt éneklék: (3. sz. dal.)

*»De szép a rozmaring bokorba,
Mikor bekötik koszorúba,
Föltöszik a szűz lány fejére,
Úgy kísérik az esküvőre.*

*Akkó' szép az erdő, mikó' ző'd,
Mikó' a vadgalamb benne kő't.
Olyan a vadgalamb, mint a lány
Kinek szíve a legényre fáj.«*

Ma a fiatal párt koszorús lányok és legények kísérik az egyéb nász néppel. De régebben nem így volt. A menet élén néhány kardos legény rugtatott, a fiatal pár mögött meg gyalogos és kardos legények. A lakodalmas házhoz érkeve, az első két kardos legény a bejáratnál két kardot keresztbe szögezett. A násznépnek ezalatt kellett átvonulni. A vőlegény belülré került s a lábát rátette a küszöbre. A menyasszony kívül maradt s ő is odatette lábát a vőlegény mellé. Ezután peracet adtak kezükbe és nagy lelkesedéssel buzdították a fiatal párt (az asszonyok és lányok a menyasszonyt, a legények és »embörök«, [tehát a férfiak] a vőlegényt). Ha a vőlegény szakított nagyobb, azt dicsőítették, hogy

»... tied lösz a hatalom!«

Ha pedig a menyasszony szakított nagyobb, az asszonyok ugyancsak biztatták:

»...né hagyd magad, tied lösz a hatalom!«

A perecből azután mindenki kapott egy csipetet s így osztották el.

A következőkben a vőfély szerepe a lakodalmi szertartásban egyre jelentősebb. Nemcsak rigmusmondó, hanem a rendező szerepét is átveszi.

Amikor a templomból hazajövet a násznép a lakodalmi házhoz érkezik, a vőfély beköszönti az új párt:

*Ime a menyasszony és vőlegény mögérközött
Kérem az örömszülőket, fogjanak velük kezét.*

Kézfogás és körülcsókolás következik ezután. Mindegyik egy »Isten hozt«-al, vagy »Isten éltesse«-nel köszönti őket.

A fiatalokat ezután a szobába vezették. A szoba közepén régebben hordó állott, rajta belsejével kifelé borított suba. Ma széket helyeznek középre s a suba ma sem marad el. Óvatlan pillanatban erre ültetik a menyasszonyt, s honnan, honnan nem, hirtelenül egy néhány hónapos kisbabát nyomnak ölébe.

De szép a roz - ma - ring bo - kor - ba,
Ak - ko szép az er - dő mi - kó' ző'd,
Mi - kor be - kö - tük ko - szo - tú - ba,
Mi - kó' a vad - ga - lamb ben - ne kő't.
Föl - tö - szük a szűz lány fe - ji - te,
O - lyan a vad - ga - lamb, mint a lány
Ugy ki - sé - tük az es - kü - vő - te.
Ki - nek szí - ve a le - gény - te fáj.

A kisbaba valamelyik rokoné. Sokszor egészen távoli rokont csak azért hívtak meg, hogy csecsemőjét a menyasszony ölébe nyomhassák. Újabban az is előfordult, hogy a menyasszony ölébe jelképesen játékbabát helyeztek. A baba elhelyezésnek nemcsak tréfás jelentősége van (=leány-anya), hanem a termékenységre utaló célzata is. A menyasszony szemérmesen, szégyenkezve

igyekszik a kisbabától szabadulni, s csak hosszas könyörgésre veszi el tőle valamelyik mellette álló asszony.

A lakodalmas ház udvarán igen gyakran sátrat állítanak fel. Itt terítenek a nagyszámú vendégseregnek s itt folyik le a vacsora szertartás mozzanatsorozata.

A baba ölbehelyezési jelenete után előugrik a táncmester, aki a vőlegényt a sátorba vezeti. A násznagyok akkor már ott vannak s a táncmester rigmus-sal köszönti be a vőlegényt. Ugyanakkor a vőfély ugyanúgy, ahogyan kendőfogta kézzel vezette a menyasszonyt, most a sátorba kíséri. Őt is beköszönti a násznagyoknak s egyben kéri is:

*Tisztőt násznagyuramék,
tessék mögenge'nni,
A táncmestörnek
a sortáncot eljárni!*

A kapott engedély alapján rögtön is el kezdődött a *sortánc*. A vőlegényt azonban a násznagyoktól nem volt elég egyszer, hanem háromszor kellett kikérni. Majd a koszorús lányokat kérte ki a vőfély, akikkel ő járt először sort, utánuk a koszorús legények következtek, akik a koszorús lányokkal járták. Végül az egész vendégsereg kikérése következett, akik egyenként járták a menyasszonyal a sortáncot.

Itt kell megemlítenünk, hogy a tápai lagziban a vőlegény rokonait »lakodalmasok«-nak, a menyasszony rokonait »vendégök«-nek hívják, akik a menyasszonnyal egyenként járják a búcsútáncot. (már mint a »vendégök«.)

A sortáncban a legkedvesebb nóta: (4. sz. dal.)

*Az én babám karjai, karjai
Nem akarnak hajlani, hajlani
Mög köll annak hajlani, hajlani,
Ha mög akar öle'ni, csókó'ni.*

*Az én babám kopogása hallik
A szép szóra, hej de könnyen hajlik
Piros rúzsa mind a két orcája,
De sok csókot raktam mán reája.*

Rendszerint a sortánc végeztével kezdődik a *vacsora*. Elcsitul a lakodalmas nép, s mindenki helyet foglal. Míg a tálalás megkezdődik, ismét a vőfély mondja rigmus sorozatát. Elmondja az általában ismerteket: milyen sok finomságot tálalnak fel, hogyan hordták össze a rengeteg ételmet és bemutatja a felszolgálók seregét. Az újabbnál-újabb vőfélyrigmusok között vannak ilyenek is:

*Hogyha mögengedik neköm még itt állni
Szeretnék a mönyasszonnya' égy kicsit táncó'ni.
Égy lassút, mög égy frissest eljárni,
Míg a mönyasszony velle nem enge'ne hálni!*

Hatalmas hahota tör ki erre, s gyakori a közbekiáltás:

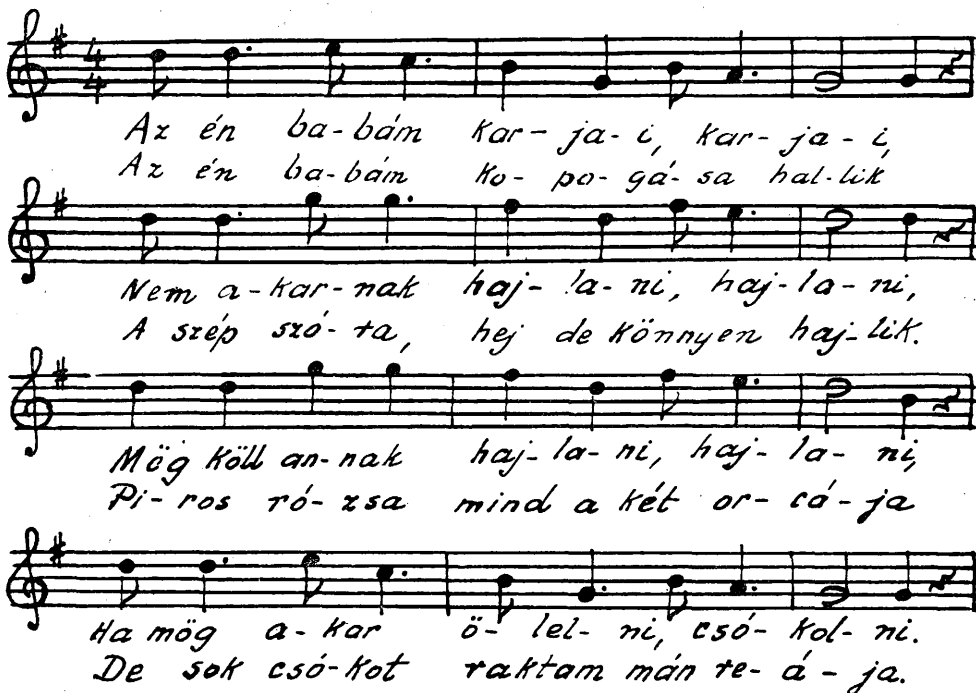
*Ehhön vó'na esze ken'nek mi?! Vagy
Más tán nem is kéne? Vagy
Mi a paszur!*

A vőfély észreveszi a »nyelvbotlást« s rögtön helyre is igazítja:

*Ejnye mi a patvar, de mögbotlottam,
Hogy a beszédömet így e'lóditottam.
Még nem is ittam, mán is mögtántorottam,
És a részögség miatt nem t'om mit szöllottam!*

Közben tálnak. A vőfély itt is sorra mondja beköszöntöit: a levest, a paprikást, sülttésztát stb. egyenkint dicséri.

*Az én ba-bám kar-ja-é, kar-ja-é,
Az én ba-bám ko-po-gá-sa hal-lék*

*Nem a-kar-nak haj-la-ni, haj-la-ni,
A szép szó-ta, hej de könnyen haj-lék.*

*Mög köll an-nak haj-la-ni, haj-la-ni,
Pi-ros ró-zsa mind a két or-cá-ja*

*Ha mög a-kar ö-lel-ni, csó-kol-ni.
De sok csó-kot raktam mán te-á-ja.*

Vacsora közben a rézfúvóval kiegészített zenekar állandóan muzsikál.
A vacsora végeztével ismét a vőfély áll elő:

*Perec-kalács tányérjára,
Töltsünk bort a pohárba,
Úgy öntsük a szájába,
Né fáraggyon érte maga,
Né szédítse mög a szaga.*

*Lám mögfoztuk a galambot,
Vertük neki a nagydobot.
Adjunk neki libacombot,
Majd mögnyomjuk az ezüstgombot.*

*Húzzad, húzzad, muzsikás legén'
Hallgass a nótáva' még legén'
Dari-bari, dinom-dánom,
Tőtsön bort násznagyuram, nem bánom!*

Míg a rigmus tart, a szomszédok egymás között megjegyzik:

De jó aggya!

S amikor már megittak egy pohár bort a vőfély így folytatja:

*Szép vőlegényhő' illik a mönyasszony,
Úgy tündöklök mint a szép sárga aran'
Olyan szépen ragyog, mint a sárgaréz,
Sokka' édösebb, mint a lépesméz.
Szépen összekerültek,
Egymás ölibe ülnek,
Szá'jjon áldás mind urára,
Mind pedig asszonyára.
Zendítsétök a muzsikát,
Táncoltassuk mög: Zsuzsikát, Sárikát, Juliskát stb.
Tisztolt násznagyuramék mög elhúzzák
a tanácsháztú' a vízpuskát!*

*É-dös babám te-kints föl az ég-re,
Mög ar-ta(j)az én ár-va sxi-vem-re
Mer' én tégöd so-ha nem csal-ta-lak
Mi-kó' a két ka-rom-ba zár-ta-lak.*

Közben a násznép ismét sokat derül a verseken, s amikor a rigmusban a vőfély csárdást követel:

*»Nosza muzsikások, né szunnyadozzatok,
Hanem egy takaros csárdást rántsatok!«*

egyenkint kéri fel a táncolókat:

»Násznagyuramék tessék parancsolni
Pisze Miskának a sortáncot e'jární!«

Ameddig egy ülő vendég akad, addig ismételten hangzik a táncbahívó vőfélykérés. Amikor már mindenki javában táncol s igen kedvesen néznek a fiatalok is egymás szemébe, nagyot kiált a vőfélyt:

»Cigán' aki nem cserél!«

A táncosok erre párt változtatnak, s mindenki igyekszik elkapni azt a táncost, akivel legszívesebben táncolna. A vőfély három-négyszer ismétli meg a párválasztó rendelkezést, végül ismét az ő hangját halljuk:

»Mindönki keresse mög a magáét!«

Nagy zűrzavar támad erre, mert bizony vannak olyanok, akik nem szívesen táncolnak a »magukéval«, talán azért is, mert az nem jó táncos, de másért is. Akit pedig nem keresnek, az meg igyekszik a nagy kavarodásban egészen eltűnni, mert senki sem akar »petrezselymöt áru'ni«.

Ez a po-hár búcsú-zik
Jóska bá-esi most i-szik!
Le, le, le fe-nétkig.... [Emig hi'ssza:]
Most i-vott ő kedvé-te
Vá'jjék e-gé' ssé-gé-re!

A táncoknak vég-hossza nincsen s ha egyszercsak mégis abbahagyják, a szünetben nótáznak: (5. sz. dal.)

Édös babám tekints föl az égre,
Mög arra (j)az én árva szívemre,
Mer' én tégöd soha nem csaltalak
Mikó' a két karomba zártalak.

Közben egyre isznak. Fogy a bor, emelkedik a jó hangulat, s a mámorosodó lakodalmások egymást nótával biztatják a további ivásra: (6. sz. dal.)

*Ez a pohár búcsúzik,
Jóska bácsi most iszik.
Le, le, le fenékiig (ezt ismétlik, míg ki nem issza.)
Most ivott ő kedvére,
Vá'jjék egésségire!*

Lassan éjfélre jár az idő. Az utcáról nótaszó hangja türemkedik a lakodalmi sátorba. Valaki elkiáltja magát: »Gyűnnek a vendégek a lányhálóbu'!« Igazsága van, mert már meg is jelennek a sátor bejáratánál a menyasszony asszony és leány rokonai, barátnői. A hangulat — ha lehet — még fokozódik. Egymást kínálgatják a lakodalmások és a vendégek, hiszen minden vendég kezében ott a kalács és a boros-üveg. A kínálgatás után a lakodalmás férfiak, legények táncraperdülnek a vendégekkel, majd kis idő múlva abba marad a tánc, előlép a vőfély, aki eljár a vendégasszonyokkal egy koszorút s ennek a koszorúnak a közepébe kerül a menyasszony és a vőlegény. Meggyújtják a vendégek a magukkal hozott gyertyát, a tömeg elcsendesül s most már némán járják a gyertyatáncot. Néhány forgás után a menyasszony elfújja a gyertyákat, a tánc abbamarad és a vőfély kendőnfogva a »nagyház« (tiszta szoba) bejáratáig elkiséri a menyasszonyt, a táncmester pedig a vőlegényt a másik »ház« (másik szoba) bejáratáig. A vőlegény egyedül marad, a menyasszonyt pedig viszik a »vendégek« a »nagyházba« »kontyolás«-ra.

A kontyolás a következőképpen történik: A menyasszony legközelebbi asszony hozzátartozói, a vőlegény édesanyja, esetleg asszony nővére bevonul a menyasszonnyal a »nagyházba«. Itt felöltöztetik a menyasszonyt abba a ruhába, amit magukkal hoztak. Haját kontyba fésülik s bekötik azzal a kendővel, amit az esküvői szertartásra magukkal vittek a templomba, s ott »megszenteltették«. Azután a magukkal hozott pettyes ruhába öltöztetik. Közben egymással tréfálnak s az újasszonynak pajzán dolgokat mondanak. Egymást kínálják kaláccsal, borral. A felöltöztetett újasszonyt közrefogják és nótaszóval indulnak vele a sátorba. No, megint itt az alkalom a vőfélynek, hogy hivatalát maradék nélkül, becsületesen ellássa. Komoly szavakkal kezdi, majd tréfával, mókával fűszerezi:

*Mer' szép mönyasszonyunk az előbb még lány vó't,
De nézzék csak, hogy e'váltódzott.
A koszorúját nem látom hová lött,
Annyi bizonyos, a feje beköttetött.*

Majd áldást kér az új párra:

*Áldjuk az Ūristent az ő szent fölségéért
Hogy ez a lakodalom, ily szépen véget ért.
Té hintsd mög az új párt égi kegyelömmé',
Áldd is mög őket, számos jó gyerökke'.*

Áldást kér az örömszülökre, a vendégekre, majd ismét tréfálni kezd:

*Mer' az új mönyecske szömöldöke
Többet ér, mint a gazda hat ökre.
Hát még az a csalfa szöme, az a piros szája,
Sokkal többet ér, mint a fejpárna.*

Ugyé galambom, szép mönyecském,
 Hónom alá röpiült kicsi fecském,
 Szépségös rúzs, ékös lil'jom,
 Ilyen köllene sok százmill'jom!

Végül pedig sok bőséget kíván:

... sok disznót az ólba,
 sok libát a tollba,
 szalonnát a komrába,
 piros bort a hordóba,
 gyerököt a mönyasszony hasába.

Ha-xa, ha-xa, ha-xa gye-rünk má'n,
 A szép piros haj-nal ha-sad rám.
 Szép a piros hajnal, babám a-ra-nyos,
 Es-te jörok hozzád babám, de nem most

Ezzel befejezi a verses mondókát s a menyasszonyt a násznagyoktól újból kikéri s utoljára hozza közforgalomba. A kikérés után a táncmester egy szitáló rostával székre ugrik s elrikkantja:

»Eladó az újasszon'!«

A táncosok, férfiak és nők vegyesen kiáltják:

»Enyim az újasszon', enyim az újasszon'!«

A rostába hull, egyre hull a sok pénz. A rosta-tánc (a tápaiak szerint »résta-tánc«) befejeztével a rostát pénzzel együtt a násznagynak átadják, aki annak tartalmát egy tányérba önti, majd a tányérral együtt az újasszony kötényébe helyezi, úgy, hogy közben a tányér eltörjön. Az újasszony pedig összefogja a kötényt, kifut a sátorból, utána az »újembőr«.

A zenekar rázendít a »Rákóczi induló«-ra s ezzel ér véget a tápai lagzi.

Az utcán a hajnali derengésben egyre távolodva hangzik a borizú nóta:
(7. sz. dal.)

*Haza, haza, haza gyerünk mán,
A szép piros hajnal hasad rám.
Szép a piros hajnal babám, aranyos,
Este járok hozzád babám, de nem most!*

Waldmann József

LA NOCE DE TÁPÉ

Tápé, petit village très ancien, se trouve tout près de Szeged, situé au bord de la Tisza. Ses habitans sont tous d'origine hongroise; ce qui est bien intéressant, c'est qu'ils se distinguent surtout par leurs coutumes de ceux des villages de l'Alföld. Leurs coutumes de noce et leurs costumes méritent d'être relevés.

Auparavant les jeunes gens se sont fait connaissance sur le „merigető” (sorte d'échafaudage pour pouvoir puiser plus facilement de l'eau de la Tisza).

Il arrivait aussi que les jeunes gens se sont fait connaissance par l'intermédiaire. L'auteur nous décrit les formes de la demande au mariage, les coutumes des fiançailles, du mariage et toutes les cérémonies qui s'y formaient.

Pour finir M. Waldmann nous présente sept chansons populaires qu'on chante encore à l'occasion des noces.